

Dr hab. n. med. BARBARA REMBERK
Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży

Instytut Psychiatrii i Neurologii
ul. Sobieskiego 9
02-957 Warszawa
Klinika Psychiatrii Dzieci i Młodzieży

Tel. (022) 45-82-631
e-mail: bremberk@ipin.edu.pl

Warszawa, 22.03.2021 r.

Szanowny Pan Doktor
Szymon Grzelak
Instytut Profilaktyki Zintegrowanej

W odpowiedzi na skierowane do mnie zapytanie pozwalam sobie poniżej przekazać uwagi dotyczące raportu „Jak wspierać uczniów po roku epidemii”.

Raport przygotowany przez dr Szymona Grzelaka i mgr Żyro we współpracy z zespołem Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej podsumowuje szereg kluczowych kwestii dotyczących aktualnego stanu psychicznego dzieci i młodzieży oraz roli systemu edukacji we wspieraniu zdrowia psychicznego w obecnej sytuacji epidemii. Zgromadzone dane stanowią bardzo wartościowy zbiór informacji. Badania obejmowały nie tylko analizę stanu psychicznego respondentów, ale także ewaluację skuteczności wdrożonych w okresie epidemii programów profilaktycznych. Na podstawie swoich badań Autorzy sformułowali 8 wniosków oraz 14 rekomendacji. Zalecenia te są na tyle szczegółowe, że pozwalają profesjonalistom z obszaru systemu edukacji na praktyczne wykorzystanie zgromadzonej wiedzy. Oprócz przedstawienia wartościowych propozycji dotyczących rekomendowanych kierunków oddziaływań, Autorzy zwrócili także uwagę na to, że gorsza kondycja psychiczna dzieci i młodzieży jest związana także z lekceważeniem tak ważnych w okresie epidemii zaleceń sanitarnych – co jest w obecnym okresie jednym z kluczowych zachowań prozdrowotnych, mającym wpływ nie tylko na dobrostan osób, których to zachowanie dotyczy, ale także ich otoczenia, a szerszej perspektywie – całego społeczeństwa.

Raport oceniam jako niezwykle potrzebną publikację. Uważam również, że wartość pracy wzrosłaby jeszcze, gdyby udało się w pracy uwzględnić kilka kolejnych kwestii.

Ograniczeniem badania jest zdalna forma (online) zarówno oceny stanu psychicznego, jak i programów profilaktycznych. Co za tym idzie, należy się spodziewać, że badana grupa nie była w pełni reprezentatywna. W szczególności można się obawiać, że grupa dzieci przebywająca w gorszych warunkach środowiskowych, mająca trudności czy to z dostępem do sprzętu komputerowego, czy z uzyskaniem pomocy rodziców w kwestii obsługi programów do komunikacji zdalnej, może być zbyt mało reprezentowana w grupie respondentów. Jest to istotne, ponieważ właśnie o te dzieci, które wypadły z nauczania zdalnego, które nie logują się na lekcje i z którymi trudno się skontaktować, jako środowisko profesjonalistów obawiamy się najbardziej.

Rozumiem, że uzyskanie odpowiedzi/udziału w badaniu od dzieci, z którymi trudno się skontaktować, nie było możliwe. Tym niemniej uważam, że wartościowe byłoby poruszenie tej kwestii w dyskusji, z wyraźnym podsumowaniem, na ile – w ocenie Autorów – przebadana grupa odzwierciedla całą populację dzieci i młodzieży. Ciekawa jestem także propozycji Autorów, jak można włączyć dzieci, które unikają kontaktu ze szkołą, w działania prozdrowotne.

Autorzy w swoim raporcie koncentrują się na propozycjach wdrożenia konkretnych działań, co jest oczywiście niezwykle wartościowe. W raporcie podkreślona jest także wychowawcza rola szkoły. Ciekawa jestem natomiast, czy wyniki badań pozwalają w ocenie Autorów na wysunięcie propozycji systemowych dotyczących systemu edukacji. Stres szkolny i związane z tym obciążenie jest wymieniany jako jeden z czynników pogarszających dobrostan psychiczny dzieci i młodzieży. Równocześnie wiemy, że w perspektywie długoterminowej uzyskanie odpowiedniej edukacji jest ważne dla prawidłowego funkcjonowania w życiu dorosłym. Dlatego refleksja systemowa dotycząca funkcjonowania całego systemu edukacji wydaje się na obecnym etapie niezbędna.

W kilku miejscach raportu, w szczególności dotyczy to załączników, nie jest jasne, które stwierdzenia są poglądem eksperckim, które hipotezą Autorów, a które przytoczeniem dostępnych danych naukowych (z jakiego źródła?). Proponowałabym ujednoznacznienie tych kwestii w głównej części pracy i w treści załączników.

Niezależnie jednak od wspomnianych powyżej propozycji zmian, dokument uważam za bardzo wartościową pozycję. Planowanie wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży jest niezwykle ważnym zadaniem, wymagającym współpracy wieloresortowej. Jako psychiatra dziecięcy funkcjonowanie systemu edukacji, nauczycieli i rodziców uważam za kluczowe dla dobrostanu psychicznego dziecka.

Gorąco rekomenduję szerokie wykorzystanie rekomendacji i wniosków przedstawionych w raporcie.

KONSULTANT KRAJOWY
w dziedzinie PSYCHIATRII DZIECI I MŁODZIEŻY

dr hab. n. med. Barbara Remberk

